

Yttrande
1999-09-30

Samerna – ett ursprungsfolk i Sverige, betänkande av Utredningen om ILO:s konvention nr 169 (SOU 1999:25)

(Jo 1999/677)

Sammanfattning

En ratificering och tillämpning av ILO-konventionen som den tolkas av utredaren framstår inte som lösningen för vare sig samerna som ursprungsfolk eller för Sverige som nation. Istället bör en väl förankrad nationell lösning eftersträvas i stället för att anamma ett så trubbigt instrument som en konvention alltid innebär. Svenska Jägareförbundet avstyrker därför att Sverige ansluter sig till ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder.

Kulturarv

Svenskarna är ett jägarfolk och oavsett vårt ursprung är jakten tillsammans med fisket vår äldsta näring. Vi behöver inte jaga för vår överlevnad i dag men jakten är trots detta för många människor av avgörande betydelse för deras livskvalité. Jakten är ett sätt att leva. Särskilt gäller detta i skogsbygderna och de norra delarna av landet. Tillgången till jakt och fiske är av största betydelse för många människors vilja att bo kvar i glesbygd¹. Människor, byar och samhällen knyts i stor utsträckning samman av jakten och fisket. Jakten går ofta i arv från fäder till barn och har så gjort i generationer. För hela befolkningen i de berörda fjäll- och skogsbygderna är jakten ett kulturarv av stort värde knutet direkt till livsföringen. Detta måste vägas in i den samlade bedömningen.

Oro

Det föreligger en stark oro bland många jägare att en eventuell ratificering och tillämpning av ILO-konventionen kommer att innebära att de sätts i andra hand i förhållande till samerna. De informationsmöten Jordbruksdepartementet hållit med anledning av betänkandet har inte undanröjt denna oro, tvärtom ökat den.

---

¹ Antalet jaktkortslösare i Norr- och Västerbotten samt Jämtland uppgår till 56 285 (30/6-99)

Diskussionen kring en svensk ratificering av konventionen eller ej, riskerar att resultera i att lokala samtal som till idag har förts mellan rennärings- och andra intressen om samförstånds lösningar uteblir.

Konventionen och dess slutsatser

Den artikel i konventionen som främst är av intresse för jägarna – oavsett om de är markägare eller inte – är art 14 ang ursprungsfolkens rätt till mark. Artikeln innehåller bestämmelser om dels ägande- och besittningsrätt till mark som samerna traditionellt *innehar*, dels rätt att nyttja mark som samerna traditionellt *nyttjar* tillsammans med andra.

Följande riktningar går att utläsa av utredningen:

- Förbudet – som följer av rennäringslagens bestämmelser - för medlem i sameby att upplåta sin rätt till jakt till annan måste upphöra inom *åretrunt-markerna*. Samebyarna skall antingen helt själva eller vid sidan av staten – beroende på hur rätten till jakt skall betraktas – få hantera eventuella upplåtelser av jakten.
- Inom de områden som de renskötande samerna traditionellt nyttjar tillsammans med andra – *vinterbetesmarkerna* – skall samebyarna inte behöva tolerera mer än ringa olägenheter i sin renskötsel eller i sin rätt till jakt.

Det kan starkt befaras att en ratificering och tillämpning av konventionen kommer att innebära att Riksdagens beslut från 1993 att upplåta rätt till småviltjakt på statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen till oss alla – ordsbor, icke renskötande samer liksom andra rivs upp. Riksdagens beslut är en av de viktigaste reformerna inom jaktens område i modern tid. Den sk fjälljaksreformen har visat sig fungera utomordentligt väl. Oron för störningar på renskötseln har visat sig överdrivna. Uppkomna problem har kunnat lösas inom nuvarande regelverk. Någon menlig inverkan på vare sig miljö, turism eller andra intressen kan inte påvisas. Ca 10 000 människor nyttjar varje år möjligheten att jaga småvilt ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Jägareförbundet förordar och har hela tiden förordat ett permanentande av det befintliga upplåtelsesystemet med länsstyrelserna som samordnare. Eventuella justeringar av fjälljaksreformen bör göras inom befintligt fungerande system. Det starkt negativa synsätt som företrädare för de renskötande samerna ur alla aspekter har lagt på fjälljaksreformen talar för en återgång till de gamla tingens ordning, vilket skulle innebära att endast ett fåtal privilegierade jägare kommer att få ta del av de enorma landarealer som nu stått till förfogande för oss alla². Det bör framhållas att många icke renägande samer genom reformen fått tillgång till småviltjakt.

Det kan även starkt befaras att den jakt (älg och småvilt) som både markägare och sk jaktarrendatorer bedriver inom nu aktuella områden kommer att bli satt i andra hand även inom de sk vinterbetesområdena. Inom dessa områden skall, som framgår av

---

² 5,7 miljoner hektar landområde, motsvarande 15 % av den totala arealen i Sverige